

1858 OSMANLI CEZA KANUNUNUN KAYNAĞI ÜZERİNDEKİ TARTIŞMALAR VE BU KANUNA AİT BİR TASLAK METNİNİN BİR KISMIYLA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Dr. Mehmet GAYRETLİ

Giriş

Tanzimat dönemine kadar İslam hukukunun etkisi altında bulunan Osmanlı hukuku, Tanzimat'tan sonra birçok alanda olduğu gibi hukuk alanında da batıdan etkilenmiş ve önemli değişiklikler yaşamıştır. Bu dönemde geleneksel şer'îye mahkemelerinin yanında nizamiye mahkemeleri adıyla batılı tarz yeni mahkemeler açılmış, buralarda uygulanmak üzere batılı hukuk sistematiğine uygun şekilde düzenlemeler yapılması yoluna gidilmiş ve önemli kanunlar çıkarılmıştır.

Tanzimat sonrası Osmanlı kanunlaştırma çalışmalarını, kaynakları bakımından üçlü bir tasnife tabi tutmak mümkündür: dini/milli kanunlar, iktibas edilen kanunlar, karma nitelikli kanunlar. Adli yapıdaki önemli değişikliklere karşılık, özellikle temel kanunlar açısından bakıldığında, Osmanlı hukukunun, Tanzimat sonrasında klasik dönemdeki yapısını büyük ölçüde koruduğu söylenebilir. Kamu hukuku alanında adli yapıyı düzenleyen ve yeni mahkemelerin kuruluşunu sağlayan kanunlar (1879) ile Usul-i Muhakemat-ı Cezaiyye (1879) ve Usul-i Muhakeme-i Ticaret (1861) Kanunları, Fransız hukuk mevzuatından iktibas edilen kanunlardır. Kanun-i Esasi (1876), Usul-i Muhakemat-ı Hukukiyye (1879) ile son Ceza Kanunu (1858), karma nitelikli kanunların başında gelmektedir. Özel hukuk alanında ise Ticaret Kanunnamesi (1850) ile Ticaret-i Bahriye Kanunnamesi (1863) iktibas edilen kanunlardır. Bunun dışında kalan ve önemli bir bölümü özel hukuk alanına giren düzenlemelerin hemen hepsi dini/örfi hukuka dayanmaktadır.

Karma nitelikli kanunlar içinde 1858 tarihli Ceza Kanunu Türk hukuk tarihçilerinin büyük ilgisini çekmiş ve bazı önemli tartışmaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İslam hukukunun da önemli düzenlemeler getirdiği ceza hukuku alanında Osmanlı'nın bu dönemde yaşadığı değişimleri görmek açısından söz konusu kanun gerçekten ilgi çekicidir.

1858 tarihinde yürürlüğe giren ve bazı tadillerle devletin sonuna kadar yürürlükte kalan bu kanun kendisinden önce hazırlanmış ve uygulanmış bulunan 1840 ve 1851 tarihli ceza kanunlarından önemli farklılıklar gösterir. Öncekiler, büyük ölçüde klasik dönem kanunname geleneğine uygun olarak hazırlanmış iken, 1858 tarihli kanunun hazırlanmasında, hem sistem olarak hem de muhteva olarak batılı kanunlardan, özellikle de Fransız ceza kanunundan önemli ölçüde istifade edilmiştir.

1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanununun Kaynakları:

Bu kanunun kaynaklarına gelince, bu hususla ilgili en başta kanunun mazbatasından bazı bilgiler edinmek mümkündür. Mazbataya göre, rüşvet ve zimmet suçları hususunda 1855 tarihinde hazırlanan 30 maddelik “Men-i İrtikâp Kanunnamesi”nin bazı bölümleri ıslah ve tashihlerle kanun metnine alınmıştır. 1840 ve 1851 tarihli ceza kanunları da bu kanunun kaynakları arasında görülmektedir. Kanun tasarısı hazırlandıktan sonra görüşleri alınmak üzere gönderilen ilgili makamlardan biri olan şeyhülislamlığın görüş ve değerlendirmeleri de

dikkate alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.¹ Bütün bunların yanında 1810 tarihli Fransız ceza kanununun (Code Pénal 1810), bu kanunun esas kaynağı olduğunda hemen hemen görüş birliği vardır. Ancak Fransız ceza kanununun iktibasının veya bundan istifadenin ne boyutta olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı müelliflere göre 1858 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu, Fransa ceza kanunun hatalar ihtiva eden bir tercümesidir,² hemen hemen aynen iktibasidir.³ Buna karşılık kanunun İslam hukukuna açıkça aykırılık taşımayan bir niteliğe sahip olduğunu söyleyenler de vardır.⁴ Bazı müellifler de “kanunun esasları Fransız Ceza Kanunundan alınmış olmakla birlikte büyük değişiklikler ve ilaveler yapıldığı” şeklinde orta görüştedirler.⁵ Ahmed Cevdet Paşa ise, bu kanunun hazırlığında Fransız Ceza Kanunundan bahsetmez. Ancak hazırlık çalışmalarında yaşanan bazı tartışmaları aktardığı satırlardan “Avrupa kanunlarından” istifade edildiği sonucunu çıkarılabiliriz.⁶

Hukuk tarihi metinlerinin hemen hepsinde her ne kadar bu kanunun Fransa Ceza Kanunundan istifade edildiği zikredilse de, bunun yalın bir “iktibas” olduğunu söylemek o kadar kolay görünmemektedir. Bir defa Fransa Ceza Kanunu 484 maddedir.⁷ Osmanlı Ceza Kanunu ise 264 maddedir. Ayrıca bu kanuna, İslam hukukuna ve Osmanlı uygulamasına uygunluk açısından bazı maddelerin de eklendiğini dikkate alırsak Osmanlı Ceza Kanununun mehzaz kanuna yakın sayıda, hatta daha fazla madde içeriyor olması gerekirdi ve arada 220 maddelik bir fark olmazdı. Ayrıca diğer kanunlarla birlikte 1858 tarihli Osmanlı ceza kanununu da Fransızcaya tercüme eden ve Fransız ceza kanunundan alınan maddeleri de

¹ Mazbatanın tamamı için bkz. Serkiz Karakoç, *Ceza Kanunu Tahşiyeli-İlaveli*, İstanbul 1331, s.25; Ahmet Akgündüz, *Mukayeseli İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı*, Diyarbakır 1986, s. 832.

² Yusuf Ziya, “Kanun-ı Ceza Layihasının Hutut-u Asliyesi”, *Ceride-i Adliye*, Birinci sene, sayı 4, 17 Kânunusani 1325, s. 138.

³ Bahaeddin Kantar, *Hukuk-u Ceza Tatbikatı*, İstanbul 1338, s. 75; Gülnihal Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye’de Benimsenmesi*, TTK Yay., Ankara 1996, s.100; Sulhi Dönmezer-Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, İstanbul 1994, c. I, s. 126.

⁴ Ahmet Akgündüz, “1274/1858 Tarihli Ceza Kanunnamesinin Hukuki Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men-i İrtikâb Kanunnamesi”, *Belleten*, c. LI, sayı 199, s. 157–158; Halil Cin- Ahmet Akgündüz, *Türk İslam Hukuk Tarihi*, Timaş yay., İstanbul 1990, c. I, s. 346. Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri*, c. I, s. 133’de bu kanunun şer’i hükümlere açıkça aykırılık taşımadığı görüşünü savunurken bir sayfa sonra “*Arşiv belgelerinden ve uygulamadaki örneklerden, kanunun, had cezalarını kaldırmadığı, had cezalarının şer’iyye mahkemelerinin kararı, şeyhülislamlığın tetkiki ve padişahın tasdikinden sonra uygulandığı, ancak bu hukuki düzenlemenin, tazir cezalarının alanını had cezalarını bertaraf edecek şekilde tanzim ettiği ve kanun metninde şer’i hükümlere aykırı hükümlerin de bulunduğunu anlıyoruz.*” diyerek telifi zor, çelişkili bir görüş ortaya koymuştur.

⁵ Hıfzı Veldet, “Kanunlaştırma hareketleri ve Tanzimat” *Tanzimat* c. I, İstanbul 1999, c. I, s. 198; M. Akif Aydın, “Ceza”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, c. VII, s. 478–482; M. Akif Aydın, “Batılılaşma”, *DİA*, c. V, s. 162–167; Mustafa Şentop, “Tanzimat Dönemi Kanunlaştırma Faaliyetleri Literatürü”, *Türk Hukuk Tarihi, TALİD*, İstanbul 2005, c.3, sayı 5, s. 658. Mustafa Şentop, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku*, İstanbul 2004, s. 89–91. Farklı düzenlemelere ait bazı örnekler için bkz. “Kanun-ı Cezamızın Edvar-ı Tekâmülü-IV”, *Ceride-i Adliye*, Mart 1333 (7. Sene), sayı 156, s. 481; Şentop, “Literatür”, s. 658, 35 nolu dipnot.

⁶ Ahmed Cevdet Paşa, kanunun ilk hazırlanan metninde hükümdara suikast düzenleyenler hakkında idam cezasının öngörüldüğünü, fakat müzakereler esnasında hükümdara suikastın kimse tarafından düşünülmemesi gerektiği, bu nedenle kanunda zikredilerek ilanının doğru olmayacağı kanaatine varıldığı, bunun üzerine kanun metninden bu hükmün çıkarıldığını anlatırken, Avrupa kanunlarında böyle bir düzenlemenin bulunduğunu söyler. Ahmed Cevdet Paşa, *Tezâkir*, (haz. Cavid Baysun), TTK. Yay., I-IV, Ankara 1967, c. II s. 83. Ayrıca bkz. Ebulula Mardin, *Medeni Hukuk Cephesinden Ahmet Cevdet Paşa*, İstanbul 1996, s. 45–46.

⁷ Bu kanun için bkz. http://ledroitcriminel.free.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_penal_de_1810.htm

gösteren George Young'ın tespitlerini esas alırsak, Osmanlı ceza kanununda, sadece 126 maddede alıntı yapılmıştır.⁸ Buna göre Osmanlı ceza kanunu maddelerinin büyük bir kısmı Fransız ceza kanunundan farklı kaynaklara dayanmaktadır.

Osmanlı kanunlaştırmaları üzerinde Fransa etkisinin yoğunluğunun bilinmesine ve ceza kanununun hazırlanmasında da tabii olarak buradan istifade edileceğinin akla gelen ilk düşünce olmasına rağmen Cevdet Paşa'nın sözlerinden, üzerinde çalışılan metnin Fransız Ceza Kanunu olduğu sonucunu çıkarmak kolay değildir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Cevdet Paşa, *Tezakir*'de bu kanundan sadece iki yerde bahsetmektedir. İlki hükümdara suikastta bulunanların cezasının idam olması gerektiğini, bu hususun *Avrupa kanunlarında* da böyle olduğunu, *kanun layihasının da bu yolda tanzim edildiğini*, ancak kanun müzakereleri esnasında “kanuna yazıp ilan ederek insanların aklına böyle bir düşüncenin getirilmesinin münasip olmayacağı” gerekçesiyle metinden çıkarıldığını yazmaktadır.⁹ Diğer yerde ise Cevdet Paşa Avrupa kanunlarından hiç bahsetmez.¹⁰ Eğer esas metin Fransız Ceza Kanununa ait olsaydı, Mecelle çalışmalarında olduğu gibi, burada da Cevdet Paşa'nın bundan söz etmesinde bir engel olmadığını söyleyebiliriz.¹¹

Bizim yukarıda yaptığımız değerlendirmelerin amacı, 1858 tarihli Ceza Kanununun, Fransız Ceza Kanununun aynen tercümesi olduğu veya aynen iktibas edildiği şeklinde bir görüşün isabetli olmadığını ifade etmektir. Söz konusu kanundan büyük ölçüde istifade edildiği gerçeğine¹² rağmen aşağıda görüleceği üzere, hazırlanan kanun taslağı ve müsveddesi ile nihai metin arasında büyük farklar bulunduğu, taslak üzerinde çok çalışıldığı da bir gerçektir.

1858/1274 Tarihli Ceza Kanununun Taslağı

1858 tarihli Ceza Kanununun metninin oluşturulması sürecinde komisyon çalışmalarına ışık tutması bakımından, Millet Kütüphanesi'nde bulduğumuz ve bu güne kadar herhangi bir yerde kendisine bir atfı görmediğimiz kanun taslağı ve müsveddesi, kanaatimizce büyük önem taşımaktadır.¹³ Bizim ulaştığımız bu taslak, 11 varak olup 52 maddelik bölümüyle tasarının ancak bir kısmını ihtiva etmektedir. İlk sayfasında “*Tashihat-ı vakıa Peder Paşa merhumun kalemiyle*” şeklinde bir not¹⁴ bulunan metnin, üzerindeki ve kenarlarındaki

⁸ George Young, *Corps de Droit Ottoman*, c. VII, Oxford 1906, s. 1–54. Bu kaynak için ayrıca bk. www.archive.org/details/corpsdedroitotto07younuoft

⁹ *Tezakir*, c. II, s. 83.

¹⁰ Ahmed Cevdet Paşa'nın ifadeleri aynen şöyledir: “*Ol vakit Meclis'ce elde ceza kanun-namesi müsveddesi olup takım takım anı tashih ile fasıl fasıl havas-ı vükela huzurunda kıraat ile kabul olundukça tebyize verirdim...*” *Tezakir*, c. IV, s. 73.

¹¹ Şentop, *Tanzimat Ceza Hukuku*, s. 90.

¹² Bu kanunun mazbatasında Fransa Kanunlarına bir atfı bulunmazken, yürürlüğe girdikten 2 sene sonra 3 Cemaziyelahir 1277/1860'ta yapılan ilk değişiklikte, buna dair hazırlanan Meclis-i Âlî-i Tanzimat mazbatasında Fransa Ceza Kanununa açıkça atfı yapılmaktadır. Bkz. Şentop, *Tanzimat Ceza Hukuku*, s. 90–91, 261 nolu dipnot.

¹³ Bu müsvedde Millet Kütüphanesi'nde Ali Emiri-Kavanin bölümünde “Ceza Kanunu Müsveddesi” adıyla ve 64 numarayla kayıtlıdır. Aynı zamanda bu müsveddenin görüntüleri Süleymaniye Kütüphanesi bilgisayarlarında da bulunmaktadır.

¹⁴ Yukarıda da geçtiği üzere Ahmed Cevdet Paşa'nın “*Ol vakit Meclis'ce elde ceza kanun-namesi müsveddesi olup takım takım anı tashih ile fasıl fasıl havas-ı vükela huzurunda kıraat ile kabul olundukça tebyize*

notlardan ve düzeltmelerden, epeyce çalışılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu notlara bakılacak olursa söz konusu metnin, komisyon çalışmalarına başlangıç teşkil eden bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bu müsvedde üzerinde yer alan notların dahi nihai metinde tam olarak yer almadığı görülmektedir. Taslak metin ve kanundaki yerleri şöyledir:

MUKADDİME

(BİRİNCİ FASIL)

(Cinayât ve cünha ve kabâyıha mütaallik mevâddın mücâzât-ı müterettibe ve te'dibât-ı mukteziyesi beyanındadır.)

Birinci Madde: Kanunen mücazat olunan ceraim üç nevidir. Birincisi cinayet, ikincisi cünha, üçüncüsü kabahattir. (Kanun metninde 2.maddede aynen yer almıştır.)

İkinci Madde: Mücâzât-ı ta'zibiyyeyi veya mücazat-ı terziliyyeyi başka başka istilzam eden veya ikisini beraber müstelzim olan ef'âl cinayettir. Mücazat-ı idamiyye ve tazibiyye katl ve maatteşhir muvakkaten ve müebbeden küreğe konmak ve kalebend olmak maddeleridir. Nefy-i ebed ve müebbeden rütbe ve memuriyetten mahrumiyet mücazat-ı tahkiriyye ve terziliyyedir. (Kanunda 3.maddede değişik metinle düzenlenmiştir.)

Üçüncü Madde: Mücazat-ı tedibiyyeyi müstelzim olan ef'al cünhadır. Hapis ve nefy-i muvakkat ve azil ve tecziye-i nakdi mücazat-ı tedibiyyedir. (Kanunda 4.maddede değişik bir metinle yer almaktadır.)

Dördüncü Madde: Muamele-i tekdiriyyeyi istilzam eden ef'al ve harekât kabahattir. Yirmidört saatten otuz güne kadar hapis ve nihayet yüz kuruşa kadar mücazat-ı nakdiye ve lisanen tazir ve tevbih mücazat-ı tekdiriyyedir. (Kanunda 4.maddede değişik bir metinle düzenlenmiştir.)

Beşinci Madde: İşbu cezaların hüküm ve tertibi ve icrası erbab-ı cinayet ve cünha ve kabaih aleyhine ashab-ı davanın hukuk ve tazminat-ı matlubesine katan halel getirmeyecektir. (Kanunda 9.maddede aynen yer almıştır.)

Altıncı Madde: Cünha ve cinayete müteallik mevadda memurin-i zabtiyye tarafından göz hapsine alınmak ve ceza-yı nakdi tertib olunmak ve gerek erbab-ı cinayet ve cünhanın malını veyahut vuku-u cinayet ve kabahatle hasıl olan emvali veya cinayet ve cünhanın icrasında müstamel olmuş veyahut istimal olunmak üzere bulunmuş olan eşyayı bilhassa musadere eylemek cezaları dahi müştereken hüküm ve tertib olunabilecektir. (Kanunda 12.maddede değişik metinle düzenlenmiştir.)

Yedinci Madde: Bazı ef'al-i zahiriye ve bir mukaddime-i icraiyye ile cinayetçe vukubulacak teşebbüsât müteşebbisin iradetinden hariç bazı ef'al ve avarız sebebiyle rehin tatil olmuş veyahut tesirâtı görülmemiş olsa dahi adeta cinayet gibi hüküm ve itibar olunacaktır.

Sekizinci Madde: Kabayıha mütedair teşebbüsât ise kanunen tayin olunmuş olan mevaddın gayrı surette kabahat hükmünde tutulmayacaktır.

Dokuzuncu Madde: Her kabahat ve cünha ve cinayetin taraf-ı hükümetten zahire olunduğu veya müddeisi zuhur eylediği zamanda mer'î olan kanun ve nizam ile tedibi icra olunup muahhar olan kanun ile mücazâtı icra kılınmayacaktır. (Bu madde kanunun 15. maddesinde değiştirilmiş metinle yer almaktadır.)

(Birinci Bab)

(Cinayâta müteallik mevaddın cezaları beyanındadır)

Onuncu Madde: İdam zirde muharrer olan mevadda tayin olunan cinayetler ashabı hakkında caridir. Bu cünhaya mustahak olacak caninin cinayetinin sübutu ve hükmünü havi bâlâsı tuğra-yı gara ile muvaşşah olarak sadır olan emr-i ali evveleminde meydana siyasette alenen kıraat olunmadıkça ol cani katl olunmaz. (Kanunda değiştirilmiş metinle 16.maddede yer almaktadır.)

Onbirinci Madde: Maktulün cesedi veresesine veresesine olmadığı halde mensup olduğu millet marifetiyle defin ettirilir. (Kanunda 17.maddede değişik metinle yer almaktadır.)

Onikinci Madde: Kürek ayaklarında demir olduğu halde hıdmat-ı şâkkada kullanılmaktadır. Kürek cezasına müstahak olan şahıs hakkında teşhir usulü dahi icra olunur. Şöyleki cezaya hükmeden divan mazbatasının bir hülâsası gayet kalın huruf ile yazılıp mücazat olunacak şahıs bulunduğu şehirde bir meydana veya memerrinnas olan bir mahalle götürülüp işbu hülâsa

verirdim..." (Tezakir, c. IV, s. 73.) sözlerinden bu tashihlerin Ahmed Cevdet Paşa'ya ait olma ihtimali söz konusu olabilir.

göğsüne konularak iki saat orada tevkif ve halka irae olunduktan sonra ayaklarına demir konularak mahal-i mücazatına götürülür. Onsekiz yaşından aşağı olan ve yetmiş yaşından ziyade bulunan ashab-ı cinayet işbu teşhir kaidesinden muaf olacaktır. (Kanunda 19.maddede aynen yer almaktadır.)

Onüçüncü Madde: Müebbeden kürek ba'det-teşhir dersaadette tersane-i amirede ve taşralarda devletçe tayin olunacak sair mahallerde caninin ayaklarında demir olarak ila vefatihi hıdmat-ı şâkkada istihdam olunmasıdır. (Kanunda değiştirilmiş metinle 20.maddede yer almıştır.)

Ondördüncü Madde: Muvakkat kürek keزالık ba'det-teşhir devletin tayin edeceği yerlerde üç seneden onbeş seneye kadar demirbend olarak hıdmat-ı şâkkada kullanılmaktadır. Fakat beş seneden aşağı olan kürek cezası mahallerinde dahi icra olunabilir. (Kanunda aynen 21.maddede bulunmaktadır.)

Onbeşinci Madde: Kalebendlik devletçe tayin olunan kalelerin birinde üç seneden onbeş seneye kadar mahbus tevkif olunmaktadır. Kalebend olan şahıs zabtiye nizamatinin cevaz verdiği derecede dahil ve hariç kalede bulunanlar ile muhabere edebilecektir. (Bu madde kanun metninde 23, 24 ve 25.maddelerde değişik bir metinle yer almıştır.)

Onaltıncı Madde: Gerek kalebendlik gerek nefy-i ebed cezalarına müstahak olan şahıs kendisine ikametgah tayin olunan mahalden firar ederse tutulduktaki muvakkat kürek cezasıyla mücazat olunur. (Kanunun 7.maddesinde değişik metinle yer almaktadır.)

Onyedinci Madde: Nefy-i ebed bir şahsın devletçe tayin olunan bir mahalle müebbeden gönderilip ikamet ettirilmesi. Bu halde familyasının olduğu mahalle naklini isterse müsaade olunur. (Kanunun 28.maddesinde aynı metinle yer almaktadır.)

Onsekizinci Madde: Müebbeden rütbe ve hizmetten mahrumiyet cezası mücrimin maaş ve rütbe ve memuriyeti ref olunup fımaba'd devletçe büyük ve küçük hizmette bulunmaktan ve rütbe ve maaşa nail olmaktan ve nişan takmaktan mahrum olmasıdır. (Kanunda değişik metinle 29.maddede bulunmaktadır.)

Ondokuzuncu Madde: Müebbeden ve muvakkaten kürek ve müebbeden nefy cezaları daimi olarak tarik ve memuriyet ve maaş mahrumiyetine müstahak olacaktır. Yalnız kalebendlik cezasında müddet-i mahbusiyetinde işbu mahrumiyete müstahak olup müddet-i cezasının tekmilinden sonra devletçe ıslah-ı nefis eylediği taayyün ederse tarik ve istihdam kabiliyetinin iadesi caiz olup fakat kalebendlik müddeti ne kadar ise nısfı mertebesi geçmedikçe işbu iade kabil olmayacaktır. (30.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirminci Madde: Muvakkat kürek ve kalebend ve nefy cezaları tanzim olunacak ilam ve mazbataların tasdiki gününden itibaren oluna. (26.maddede aynen yer almıştır.)

Yirmibirinci Madde: Muvakkat hapis cezasına müstahak olanların müddeti hapse duhulü gününden itibaren oluna. (34.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirmiikinci Madde: İdam ve teşhir cezaları sahib-i cinayetin müteallik olduğu din ve mezhebin eyyam-ı mahsusasında icra olunmaz. (Aynı yerde aynı metinle yer almaktadır.)

Yirmiüçüncü Madde: İdam cezasına müstahak olan karı hamile olduğunu ledel-ifade hamli tahakkuk ve kesb-i sübut eylediği takdirde cezası vad-ı haml ettikten sonra icra olunur. (18.maddede aynen yer almaktadır.)

Yirmidördüncü Madde: Muvakkat prangaya vad olunacak veyahut kalebend olacak eşhas müddet-i cezaları zarfında hukuk-u adiye-i şahsiyeden sakıt olacaklarından müddet-i muayyene-i mezkûre zarfında kendi emval ve emlakını idare etmek üzere kendi reyile canib-i hükümetten bir vasi nasb ve tayin oluna. (27.maddede değişik metinle yer almaktadır.)

Yirmibeşinci Madde: Yirmidördüncü maddede muharrer ceza sahiplerinin emval ve emlaki müddet-i cezalarını tekmil ettikten sonra kendilerine iade olunarak tayin olunan vasiler dahi idare-i vakıalarının muhasebatını kendilerine i'tâ eyleyler. (27.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirmialtıncı Madde: Bu makulelerin müddet-i cezası cari oldukça îradlardan bir akça kendilerine i'tâ olunmaya. (27.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirmiyedinci Madde: Nefy-i muvakkat cezasına müstahak olan şahıs müddet-i cezasını tekmil etmezden evvel menfasından firar ile memalik-i mahruse-i saireye gider ise işbu kabahati ledes-sübut müddet-i bakiyesi mikdarı kalebend olmak cezasıyla mücazat kılınır. (7.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirmisekizinci Madde: Ref-i rütbe ve hukuk-u şahsiyeden müebbeden iskat cezaları evvela memuriyetten azil ile ilebed hizmet-i devlet-i aliyyede istihdam olunmak ve saniyen kaffe-i hukuk-u mülkiyeden ve gerek nişanı talik etmek salahiyetinden mahrum olmak salisen icray-ı tahkikatta kullanılmak ve bir davada istişhadı lazım geldiği takdirde ifadesi bayağı malumat hükmünde kabul olup davaca hükümsüz tutulmak ve rabian vasilik ve familyaca işlerde bulunmak misillü

mevad icrasına muktedir olmamak ve hamisen silah taşımak ve hizmet-i askeriyede istihdama salih olmamak ve hiçbir mektepte hocalık ve saire misillü bir sanatta kullanılmamak hususlarından ibarettir. (31.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Yirmidokuzuncu Madde: Ref-i rütbe ve hukuk-u şahsiyeden iskat cezası başlıca ceza olarak hükmolunduğu takdirde beş seneden ziyade olmamak üzere hapis cezası dahi birlikte hükmolunacağından sahib-i kabahat bir ecnebi veyahut hukuk-u şahsiyesini zayi etmiş tebadan olduğu takdirde mutlaka hapis cezası hüküm oluna. (32.maddede değişik metinle yer almıştır.)

Otuzuncu Madde: İdam ve müebbed veyahut muvakkat pranga ve nefy-i ebed ve kalebend ve nefy-i muvakkat ve ref-i rütbe ile hukuk-u şahsiyeden iskat cezaları hükmeden karar ve ilamların hulasa-i meali evrak-ı mahsuse ile ilamın tanzim olduğu eyalet merkezinde ve cinayet ve kabahatin vukubulduğu kazada ve gerek ilamın icra olunacağı mahalde ve mücrimin sakin olduğu mevkide başka başka yaftalar yapıştırılarak ilan oluna. (33.maddede değişik metinle bulunmaktadır.)

Otuzbirinci Madde: Hapis cezası devlet hapisanelerinde müddet-i mahkûme içinde tevkif olunmaktır. Bu mekule mahbusların devletçe tayin olunan usul ve nizama ve hallerine göre ve kendilerine istidadı olan münasip işlerle işgal olunmaları caiz olacaktır. (34.maddede değişik metinle düzenlenmiştir.)

Otuzikinci Madde: Nefy mücazâtı bulunduğu yerden bir başka mahalle gönderilip tağrib olunmaktır. (Değişik metinle 35.maddede düzenlenmiştir.)

Otuzüçüncü Madde: Azil cezası memuriyeti ve hizmeti olanların memuriyetlerinden çıkarılması ve hizmete mahsus maaşı olanların kat olunmasıdır. Ve ceza tayin olunan müddet içinde hizmet ve maaşa nail olamayacaktır. İşbu maddede beyan olunan azil cezası cünha ve cinayat-ı sabite üzerine kanunname-i hümayun mucibince azil lazım gelenler haklarında olduğundan adem-i iktidar ve idaresine veyahut vuku-u istifasına mebnî memuriyetten infisal edenler bu kayıttan müstesnadırlar. (Değişik metinle 36.maddede yer almıştır.)

Otuzdördüncü Madde: Mücazat-ı nakdiye bir şahıstan kanunen tedip için akça alınmasıdır. Mücrim olan şahsa hem hapis ve hem de cezay-ı nakdi hükmolunup da cezay-ı nakdiyi adem-i iktidarı cihetiyle veremeyen olur ise evvel şahsın müddet-i mahbusiyyetinin nısıfı ilave ile müddet-i mahbusiyyeti temdid olunacaktır. Ve yalnız cezay-ı nakdi hüküm olunup da veremez ise mücazat nakdiyenin miktarına göre yirmi dört saatten üç aya kadar hapse konulur. (Değişik metinle 37.maddede bulunmaktadır.)

Otuzbeşinci Madde: Darp, mücrimin, telefını icap eden yerlerine olmayarak on değnekten yüz değneğe kadar darp olunmasıdır. (Bu madde, kanunda yer almamaktadır.)

Otuzaltıncı Madde: Kanunun tayin ettiği ahvalden mâada hallerde mükerrerler hakkında ceza iki kat olacaktır. (Aynen 8.maddededir.)

Otuzyedinci Madde: Kanunun mesağına göre işbu cezalar bazen yalnız ve bazen ikisi beraber olarak icra kılınacaktır. (Değişik metinle 6.maddede yer almıştır.)

Otuzsekizinci Madde: Kabayıha müteallik mevaddı hüküm ve tesviye edecek mehakim canibinden bazı hukuk-u şahsiyeden iskat olunmak yani evvela devlet aliye memuriyetlerinden istihdam olunmak ve saniyen hizmet-i celile-i askeriyede kullanılmak ve salisen bir madde tahkike memur olmak veyahut senedat-ı mevsukada şahit yazılmak ve rabian mehakimde istişhad olunmak misillü hukuk-u şahsiye icrasından mahrumiyet cezası dahi tertib olunabilir. (Değişik metinle 38.maddede düzenlenmiştir.)

Otuzdokuzuncu Madde: Devletin dahilen ve haricen asayişini ihlal edecek cinayat ve kabayıha cüret etmiş olan eşhaş kanunen tayin olunacak müddet-i cezaiyesini tekmil ettikten sonra mutlaka zaptiye nezareti altında bulunacaktır. (Değişik metinle 13.maddede bulunmaktadır.)

Kırkıncı Madde: Mevadd-ı muharrereden başka kanunen lazım gelmedikçe hiç kimse zaptiye nezareti altına alınmayacaktır. (Aynen 14.maddede yer almıştır.)

Kırkbirinci Madde: Emval-i mesruhanın aynen istirdadı veyahut tazminatı mutlaka ol cinayetin failine hükmolunur. (Değişik metinle 44.maddede düzenlenmiştir.)

Kırkikinci Madde: Cezay-ı nakdi ve istirdad-ı emval-i mesruka ve tazminat ve küzeşte ve masarif-i saireye dair tanzim olunan ilanât-ı kanuniye mahkûmun imtinai takdirinde hapis ve tazyikle icra oluna. (Aynen 11.maddede yer almıştır.)

Kırküçüncü Madde: Cezay-ı nakdi hazine-i devlete ait olmak üzere hükmolunup sahib-i cinayet müddet-i cezası tekmil ettikten sonra bu cezay-ı nakdiyi ita etmemesinden dolayı altı ay kadar hapis olunup da cezay-ı nakdiyi ifaya kudreti olmadığını isbat eder ise muvakkaten sebili tahliye oluna. Bu cezay-ı nakdi için hapsi eğer kabayıha müteallik mevadda dair olursa üç mâhdan ziyade olmaya ve muvakkaten sebili tahliye olunanların kesh-i kudret eyledikleri haber alındığı gibi ahz ve tahsil ve muhalefet vukuunda hapis ve tazyik oluna. (Aynen 39.maddede yer almıştır.)

Kırkdördüncü Madde: Bir cinayet ve kabahate müttehiden mütecasir olanların cezay-ı nakdi ve istirdad-ı emval-i mesruka ve tazminatı ve saire ifasında kefil bil-mal kaidesine tatbikan hangisinin kudreti ziyade ise ondan ahz ve tahsil kılınır. (Değişik metinle 46.maddede yer almıştır.)

Kırkbeşinci Madde: Cezay-ı nakdi ile beraber emval-i mesruka istirdadı ve tazminat vesaire birlikte hükmolunduğu takdirde evvel bievvel emval-i mesruka ve tazminat tahsil oluna. (Aynen 10.maddede yer almıştır.)

Cinayet ve kabahat için mesul veyahut mafuv veya mücazata müstahak olan eşhasa dairedir.

(Kısm-ı Evvel)

Kırkaltıncı Madde: Cinayet ve kabahatin müşterek failleri dahi kanunun sarahati olan maddelerden gayri mevadda ol cinayet ve kabahatin asıl failleri gibi mücazat oluna. (Değişik metinle 45.maddede yer almıştır.)

Kırkyedinci Madde: Kuvve-i maliye ve nüfuziye ile veya hiyel ve desais imaliyle bir cinayet ve kabahatin vukuuna aherini davet eden veyahut bir şahsın o makule cinayati irtikap etmesi için talimat veren veyahut ol cinayet ve kabahatin icrasında müstamel olan esliha ve âlât ve esbab-ı saireyi bile bile tedarik ve îtâ eden veyahut bir cinayet ve kabahatin vukuunu teshil veya icrasını mucib olan vukuatta erbab-ı cinayete bilerek muavenet eyleyen eşhas asıl sahib-i cinayet ve kabahat gibi mücazat oluna. Ancak bu mekule cinayetleri tertip eden eşhas devletin dahilen ve haricen emniyetini ihlal edecek cinayete mahsus olan ceza ile mahkum olmaz. Yani cinayetleri ihlal asayiş-i umumiye veyahut haricen fesadı müeddi olacak dereceye varmaz ise ol halde muavinlerine asıl sahib-i cinayet gibi mücazat oluna. (Burada yapılmak istenen düzenleme, muhtemelen, bir önceki maddenin kanunda yer almasının yanında, kanunda “devlet-i aliyenin emniyet-i dâhiliyesini ihlal eden cinayet ve cünhalar” kapsamında görülerek 55, 56, 57, 58 ve 63.maddelerinde örgütlü suçlar bağlamında farklı bir şekilde düzenlenmiştir.)

Kırksekizinci Madde: Devletin emniyet haline ve gerek asayiş-i umumiyesine ve halkın mal ve canına dokunacak taaddiyat edenlerin hareket-ı kabihasını bilip de bila zarure bunlara sığınacak ve içtima edecek mahal verenler şerik-i cani gibi mücazat oluna. (Bu madde de kısmen 63.madde kapsamında ve değişik bir metinle yer almıştır.)

Kırkdokuzuncu Madde: Bir cinayet ve kabahatin irtikabıyla istihsal olunmuş olan emval ve eşyay-ı mesrukanın cümlesini veyahut miktarını bilerek mecburiyet-i sahihası olmadıkça ketm ve ihfa edenler ol cinayet ve kabahatin asıl failleri gibi mücazat oluna. (Kanunda bu maddeye benzer bir düzenleme göremedik.)

Ellinci Madde: İdam cezası asıl sahib-i cinayet hakkında hükmolunduğu takdirde bunun yatağı hakkında dahi müebbeden kürek cezası hüküm oluna ve her halde müebbed kürek ve nefy-i ebed cezaları şerik-i cani olanların ledel-iştirak kanunun idam ve müebbed kürek ve nefy-i ebed cezalarının hükmettiği ahvale vukufu olduğu sabit ve muhakkak olmadıkça şerik-i cani cihetinde yalnız muvakkat kürek cezası hükmoluna. (Kanunda 63.maddede değişiklik yapılarak düzenlenmiştir.)

Ellibirinci Madde: Sahib-i cinayet ve kabahat bir cinayet ve kabahati hin-i irtikabında cinnet halinde bulunduğu veyahut kendisinin mukavemet edemeyeceği bir zaruret-i şedide ile mecbur olmuş olduğu sabit olursa mücazat-ı kanuniyeden mafuv tutula. (Değişiklikle 41.maddede düzenlenmiştir.)

Ellikinci Madde: Hiçbir cinayet ve kabahat kanunun sarahat ve cevazı olmadıkça af olunamaz veyahut cezası kılınamaz. Fakat bu misillülerin affı veyahut tahfif-i cezası mutlaka irade-i seniyye-i hazret-i padişahi suduruna muhtaçtır. (Değişik bir metinle 47.maddede düzenlenmiştir.)

Ellüçüncü Madde: Sahib-i cinayet ve kabahat hadd-i buluğa vasıl olmadığı sabit olduğu halde af oluna. Ancak bu mekuleler bulundukları hale göre kendi valid ve akrabalarına ve valide ve akrabası taraflarından kefalet-i kaviye gösterilmediği halde polis marifetiyle bir ıslahhaneye teslim kılınır. (Değişiklikle 40.maddede yer almıştır.)

Sonuç ve Değerlendirme:

Ele aldığımız Ceza Kanununa ait bu taslak metinle kanun metni arasında yaptığımız mukayeseden şu sonuçları çıkarmak mümkündür:

— Kanunun ilk maddesinde yer alan “bu kanunla şeriatın devlet başkanına tanıdığı tazir cezalarının düzenlendiği ve şeriatın şahıslara tanıdığı haklara zarar gelmeyeceğini” beyan eden madde, bu metinde yoktur. Daha sonra tashih çalışmaları esnasında bu madde yan sayfa boşluğuna not edilmiş ve esas metne alınmıştır. Bu durum bize kanunun hazırlık sürecinde İslam hukukunun dikkate alındığını açıkça göstermektedir.

— Bu taslakta önceki kanunlarda da yer alan değnek cezası bulunmaktadır (md. 35). Kanunda yer verilmeyen bu düzenleme, Fransız Ceza Kanununda da bulunmadığına göre önceki Osmanlı Ceza Kanunlarından alınmış olmalıdır.

— Suça iştirak fiili ve buna verilecek cezalar, kanundan daha detaylı ve devlete karşı işlenen suçlardan ayrı olarak düzenlenmiştir. Bunların ele alınış şekli nihai metinden çok önceki ceza kanununa benzemektedir. Daha sonra bunların bir kısmı, kanun yazımı esnasında farklı bablar içine derc edilmiştir.

— Taslaktaki maddelerin bir kısmı aynen, büyük bir kısmı ise değiştirilerek nihai metne alınmıştır. Bazı maddelere ise kanunda hiç yer verilmemiştir.

— Taslaktaki 47–50. maddeler suça iştirak, azmettirme, yardım ve yataklık suçlarını düzenlemektedir. Kanunda ise bu konular tasarındaki kadar sarıh düzenlenmemiş, kısmen dâhili emniyeti ihlal kapsamında 55–58.maddelerde, daha çok örgütlü suçlar bağlamında ele alınmıştır.

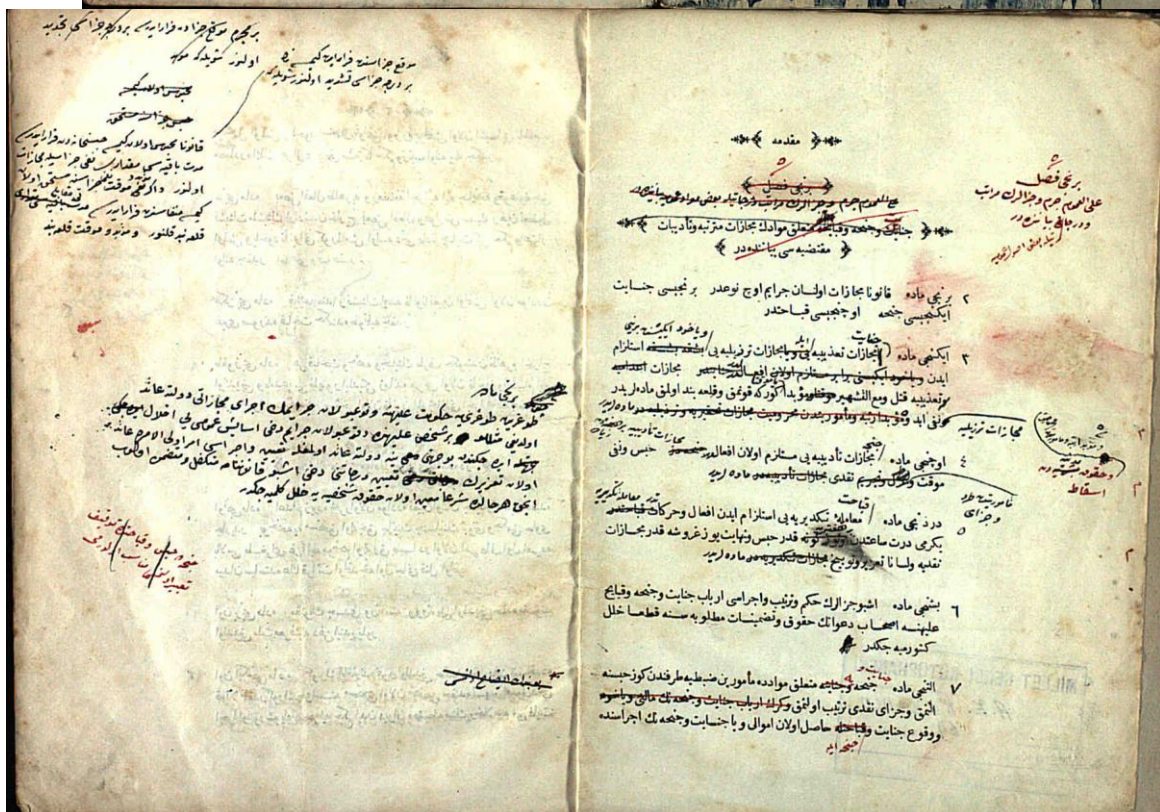
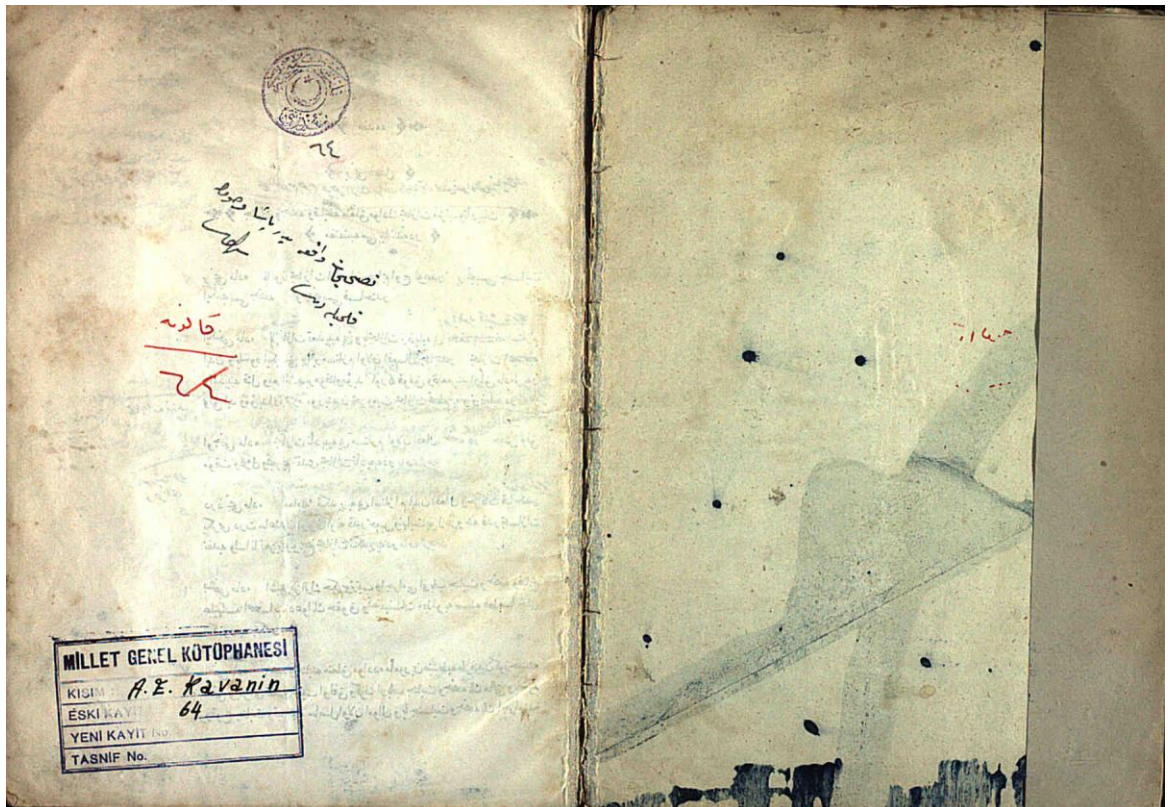
— Taslak metnin sistemi de asıl kanundakinden farklıdır. Mukaddime “birinci fasıl” ile başlamakta, ilk 9 maddeden sonra “birinci bab” gelmektedir. 31. maddeden 45. maddeye kadar “ikinci bab” yer almaktadır. Sonra da “Cinayet ve kabahat için mesul veyahut mafuv veya mücazata müstahak olan eşhasa dairdir” üst başlığıyla “kısım-ı evvel” başlamaktadır. Kanunda ise mukaddimedeki genel hükümler (1–47. md.) dört fasıl içinde bulunmakta, sonra “birinci bab” ve alt bölüm olarak “birinci fasıl” ile devam etmektedir.

Görüldüğü üzere bu müsveddenin hem sistemi, hem bölüm başlıkları, hem de maddelerin tanzimi ve içeriği esas kanun metninden epey farklılıklar taşımaktadır. Bütün bunlar, kanunun Fransız veya diğer batılı kanunlardan istifade edilmediğini göstermez. Ancak “aynen iktibas” veya “tercüme” olmadığını, dahası hazırlık sürecinde başka kaynakların yanında İslam hukukunun getirdiği düzenlemelerin de dikkate alındığını ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Ahmet Akgündüz, , *Mukayeseli İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı*, Diyarbakır 1986.
- Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri*, I-IX, İstanbul 1990–1996.
- Ahmet Akgündüz, “1274/1858 Tarihli Ceza Kanunnamesinin Hukuki Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men-i İrtikâb Kanunnamesi”, *Bellekten*, TTK. Yay., c. LI, sayı 199, 153–193, Nisan 1987.
- Ahmed Cevdet Paşa, *Tezakir*, (haz. Cavid Baysun), TTK. Yay., I-IV, Ankara 1967.
- Bahaeddin Kantar, *Hukuk-u Ceza Tatbikatı*, İstanbul 1338.
- Bozkurt, Gülnihal, *Batı Hukukunun Türkiye’de Benimsenmesi*, TTK Yay., Ankara 1996.
- George Young, *Corps de Droit Ottoman*, Oxford 1906.
- Halil Cin-Ahmet Akgündüz, *Türk İslam Hukuk Tarihi*, I-II, Timaş yay., İstanbul 1990.
- Hıfzı Veldet, “Kanunlaştırma hareketleri ve Tanzimat” *Tanzimat*, İstanbul 1999.
- Ebulula Mardin, *Medeni Hukuk Cephesinden Ahmet Cevdet Paşa*, İstanbul 1996.
- M. Akif Aydın, “Ceza”, *DİA*, c. VII, s. 478–482.
- M. Akif Aydın, “Batılılaşma”, *DİA*, c. V, s. 162–167.
- Mustafa Şentop, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku*, İstanbul 2004. (Tanzimat Ceza Hukuku)
- Mustafa Şentop, “Tanzimat Dönemi Kanunlaştırma Faaliyetleri Literatürü”, *Türk Hukuk Tarihi Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 3, sayı 5, İstanbul 2005. (“Literatür”)
- Serkiz Karakoç, *Ceza Kanunu Tahşiyeli-İlaveli*, İstanbul 1331.
- Sulhi Dönmezer-Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, İstanbul 1994.
- Yusuf Ziya, “Kanun-ı Ceza Layihasının Hutut-u Asliyesi”, *Ceride-i Adliye*, Birinci sene, sayı 4, 17 Kânunusani 1325.
- “Kanun-ı Cezamızın Edvar-ı Tekâmülü-IV”, *Ceride-i Adliye*, Mart 1333 (7. Sene), sayı 156, s. 480-496.

EKLER: 1858 TARİHLİ CEZA KANUNU MÜSVEDESİ

مستعمل اولش و باخود استعمال اولش اوزره بولش اولان اشيا بي بالخاصه
مستعمل اولك جزاى دى مشترك حكم و ترتيب اولنه يله جكدر

درمى
مردمى
بردارنده قى
تغريمه
اصول
امير

بديهي ماده بعض افعال ظاهره و برعكسه اجرائيه ايله جانجه و قوسيله جق
تشبثات ملشك ارادندند خارج بعض افعال و عوارض سبيله رهن تعديل
اولش و باخود تاثيراتى كورللمش اولسه دى عادت جاييت كي حكم واعتبار
اولنه جقدر اما جق و قيا حشر و

حشرى صوبه قياحت حكيمده ملوكيه جقدر
قبرى صوبه قياحت حكيمده ملوكيه جقدر

ملوكيه ماده هر قياحت و حشر و حشرى طرف حكومتدن ظاهره اخراج
اولندي و يلدعيسى ظهور ابلديكي زمانده مرعى اولان قانون و نظام ايله
بادرى اجرا اولوب شمس و خورش اولان قانون ايله عيلازى اجرا قلمبه جقدر

بديهي ماده

۹ اونجهي ماده اعدام زوره عر اولان مواده تعيين اولان جانجى جانجى جقدر
جاويدر بولمده به مستحق اوله جق جانجى جانجى نيوي و حكمتى ساي
يا لاسى طغراى غا ايله موخن اوله قى صبا در اولان امر حال اول امرده
ميدان سياستده علقه قراشت اولكده اوله جق قتل اولش

۱۰ اونجهي ماده مقتول جسدى و نه سنه و و نه سى اولندي حالده منسوب
اولندي ملت معر قيه دفن ايندريلاور

۱۴ اون ايكنجهي ماده كورك اياقنده عور اولندي حالده خدمات شاقده
قوللا تلفدر كورك جزاسنه مستحق اولان شخص حقه شاهر اصول دى
اجرا اولور شوبله كه جزا ايله حكم اين ديوان مضطه سك برخلاسه سى ثابت

قائين حروف ايله بلز بلز بمجازات اولنه جق شخص بولندي شهرده و ميدانه
يا عر تاس اولان برعكسه كورلور اشوب خلاسه كوكنه قوبله رقى ايكى ساعت
اورده توقيف و غلظه ايله اولدندن سكره اياقنده عور قوبله رقى محل
بجارتنه كورلور بلور اون سكر بلندن اشافى اولان و عيش بلندن زبله بولان
اصحاب جانبت اشوب شاهر قاعده سندن معاف اوله جقدر

۱۳ اونجهي ماده مؤيدا كورك بصد الشهر درمده كده ترسانه عامره ده
و طشهر زده دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۶ اون دره يي ماده موقت كورك كذاك بعدد الشهر دولك تعيين ايله جكي
برلده اوج سنه دن اون بش سنه به قدر تجر و بند اوله رقى خدمات شاقه ده
قوللا تلفدر فقط بش سنه دن اشافى اولان كورك جزاسى محلهده دى اجرا
اولنه يلور

۱۷
مؤيداده
مؤيداده
مؤيداده

اون ايكنجهي ماده قلمه بنداك دولجه تعيين اولان قلمدر ك بده اوج سنه دن
اون بش سنه به قدر محوسا توقيف اولقنده اقله دن اولان شخص منقبه
قندا ماتك جواز و رديكي درجه ده داخل و خارج قلمه ده بولان ايله عا بره
ايله يله جكدر

۲ اون ايكنجهي ماده كركل قلمه بنداك و كركل قى ايله جزا رسته مستحق اولان شخص
كندوسنه اياكلكه تعيين اولان علقدن فرار ايله ايله ملوكده جوقت كورك
جزاسيه بمجازات اولور

۳ اون يديي ماده نقي ايد برخصه صك دولجه تعيين اولان برعكسه مؤيدا
كركل بلوب اياكلكه ايندريلاور بولانده قلمبساك و بولميشي علقه نقلى
استرايه ساعده اولور

۴ اون سكره يي ماده مؤيدا زبه و خد سندن عر و ببت جزاسى بجرمك معاش
اون سكره يي ماده

بديهي ماده بعض افعال ظاهره و برعكسه اجرائيه ايله جانجه و قوسيله جق
تشبثات ملشك ارادندند خارج بعض افعال و عوارض سبيله رهن تعديل
اولش و باخود تاثيراتى كورللمش اولسه دى عادت جاييت كي حكم واعتبار
اولنه جقدر اما جق و قيا حشر و

حشرى صوبه قياحت حكيمده ملوكيه جقدر
قبرى صوبه قياحت حكيمده ملوكيه جقدر

ملوكيه ماده هر قياحت و حشر و حشرى طرف حكومتدن ظاهره اخراج
اولندي و يلدعيسى ظهور ابلديكي زمانده مرعى اولان قانون و نظام ايله
بادرى اجرا اولوب شمس و خورش اولان قانون ايله عيلازى اجرا قلمبه جقدر

۹ اونجهي ماده اعدام زوره عر اولان مواده تعيين اولان جانجى جانجى جقدر
جاويدر بولمده به مستحق اوله جق جانجى جانجى نيوي و حكمتى ساي
يا لاسى طغراى غا ايله موخن اوله قى صبا در اولان امر حال اول امرده
ميدان سياستده علقه قراشت اولكده اوله جق قتل اولش

۱۰ اونجهي ماده مقتول جسدى و نه سنه و و نه سى اولندي حالده منسوب
اولندي ملت معر قيه دفن ايندريلاور

۱۴ اون ايكنجهي ماده كورك اياقنده عور اولندي حالده خدمات شاقده
قوللا تلفدر كورك جزاسنه مستحق اولان شخص حقه شاهر اصول دى
اجرا اولور شوبله كه جزا ايله حكم اين ديوان مضطه سك برخلاسه سى ثابت

قائين حروف ايله بلز بلز بمجازات اولنه جق شخص بولندي شهرده و ميدانه
يا عر تاس اولان برعكسه كورلور اشوب خلاسه كوكنه قوبله رقى ايكى ساعت
اورده توقيف و غلظه ايله اولدندن سكره اياقنده عور قوبله رقى محل
بجارتنه كورلور بلور اون سكر بلندن اشافى اولان و عيش بلندن زبله بولان
اصحاب جانبت اشوب شاهر قاعده سندن معاف اوله جقدر

۱۳ اونجهي ماده مؤيدا كورك بصد الشهر درمده كده ترسانه عامره ده
و طشهر زده دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۶ اون دره يي ماده موقت كورك كذاك بعدد الشهر دولك تعيين ايله جكي
برلده اوج سنه دن اون بش سنه به قدر تجر و بند اوله رقى خدمات شاقه ده
قوللا تلفدر فقط بش سنه دن اشافى اولان كورك جزاسى محلهده دى اجرا
اولنه يلور

اون ايكنجهي ماده قلمه بنداك دولجه تعيين اولان قلمدر ك بده اوج سنه دن
اون بش سنه به قدر محوسا توقيف اولقنده اقله دن اولان شخص منقبه
قندا ماتك جواز و رديكي درجه ده داخل و خارج قلمه ده بولان ايله عا بره
ايله يله جكدر

۲ اون ايكنجهي ماده كركل قلمه بنداك و كركل قى ايله جزا رسته مستحق اولان شخص
كندوسنه اياكلكه تعيين اولان علقدن فرار ايله ايله ملوكده جوقت كورك
جزاسيه بمجازات اولور

۳ اون يديي ماده نقي ايد برخصه صك دولجه تعيين اولان برعكسه مؤيدا
كركل بلوب اياكلكه ايندريلاور بولانده قلمبساك و بولميشي علقه نقلى
استرايه ساعده اولور

۴ اون سكره يي ماده مؤيدا زبه و خد سندن عر و ببت جزاسى بجرمك معاش
اون سكره يي ماده

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

۱۹۱۹ قلمه بنداك دولجه تعيين اوله جق سائر محلهده جانك اياقنده عور اوله رقى
الى وفاته خدمات شاقه ده استخدام اولشيدر

[illegible][illegible]

طبعی است جزای بی تکلیف ایند که تصرف کنند و به اجاد اولاد و غیر تعین
 اوتان و غیر بدی اداره و اقصای ملک محاسبی کنند و به اعطای ابدی
 بکری انبی عاصیه بود معقول و مدت جراسی جاری اولاد فقیه اراد کردند
 راضی کنند و به اعطای ابدی

[illegible]

نقدی بی عدم اعتداری چھنبہ و پرمیہاں اور پستہ
محبوبیتک نصی علاوہ الہ مدت محبوبینی محمدید اولہ جعفر و بالکثر جزای
نقدی حکم اولو بد و پرم مزایسہ مجازات نقدہ ہنگ مقدار بنہ کورہ بکرمی ذوت
ساعتدن اوج آہ قدر حبسہ قونبلور

منه الى الله تعالى

مفتی مرقہ وحشی ج ۱۱ (نہ فارا ایزک)
مدنی عمارہ اول نور

و در این روزی در این روزی
او اندر من می نازد و ماموریت و
معانی نانی او را دارد

و گذشته و مصارف سازه به دار تنظیم اولان اعلامات قانونیه محکومک امتناعی
تقدیرند، حبس و تضییقه اجرا اولنه

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page, is visible at the bottom of the image.

بسطه نظا في التيهية فقط

در بخشی فصل
جنایت و جفایی است علی الملک
مواد آن جزای بیایند در

«۸» ۸

فرق اوچتی ماده جرای نقدی خزینده و نه عالم اولوق اوزره حکم اولوب
تکلیف جیبیت حدت جراسی تکلیف ایندکده نکره یوجرای نقدی بی اعطاس
ایتماسدن طولای الی ای قدر حبس اولونده جرای نقدی بی ایشابه قدری
اولدیندن ایشایدیسه وقتا سبیل تخلیه اولده یوجرای نقدی ایچون حبسی
اگر قایمه متعلق ماده دایر اولور ایسه اوج برآمدن زبانه اولیه و وقتا سبیل
تخلیه اولانلرک کسب قدرت ایشاکلری خیراندیجی کی اخذ و تحصیل و مخالفت
وقوعنده حبس و تضییق اولده

فرق دردنی ماده برجنایت و قیاحت متعلقه جیبیت سر اولنلرک جویق نقدی
مراستداد اموال مسروقه و تضییات و غیره ایلماسنده کمال بالسال قاعده سنه
تطبیقا قیاحت قدری و قیاحت اصل اخذ و تحصیل قلده
اولری فرق مردنه

فرق بدنی ماده جرای نقدی الیه برار اموال مسروقه استزدادی و تضییات
و سایر برکنده حکم اولد بقی تقدیرده اول بول اموال مسروقه و تضییات
تحصیل اولده

جنایت و قیاحت ایچون مسؤل و یاخود

معفو و یا مجازا استحق اولان

استخافه و اورد

قسم اول

فرق انشی ماده جنایت و قیاحت متعلقه جیبیت سر اولنلرک جویق نقدی
مراستداد اموال مسروقه و تضییات و غیره ایلماسنده کمال بالسال قاعده سنه
تطبیقا قیاحت قدری و قیاحت اصل اخذ و تحصیل قلده
اولری فرق مردنه

فرق بدنی ماده قوه ماله و نفوسه الیه و یا حیل و دسایس اعمالیه برجنایت
و قیاحت وقوعنده اخری دھون لیدن و یاخود برخصصک اوقوله جنایات
از کتاب ایچی ایچون تعلیمات ویرن و یاخود اول جنایت و قیاحت اجر اسنده

«۹» ۹

مسئول اولان اسلحه و آلات و اسباب سازنی بیه یله تدارک واعطای ایدن و یاخود
برجنایت و قیاحت وقوعنده قوه سبیل و اجراسی موجب اولان وقوعنده ارباب
جنا بیه یله زک معاونت ایلان اشخاص اصل صاحب جنایت و قیاحت کی
مجازات اولده ایچون بومقوله جنایتلری ترتیب ایدن اشخاص دولتی و اخلا و ساریجا
امینتی اخلا ل ایدم چک جنا بیه مخصوص اولان جرای الیه محکوم اولر یعنی
جنا بیلری اخلا ل اسایش عمومی و یاخود خالکیا فسادی مؤدی اوله چق
درجه به وارمز ایسه اوسطالده معاونتله اصل صاحب جنایت کی
مجازات اولده

فرق سکرینی ماده دولتی امنیت حاله و کرک اسایش عمومی و خلاق مال
و بیانه طوقه چق تعذبات ایدنلرک حرکات قیاحت سنی یلویده بلا ضروره
بیزاره صیغه چق واجتماع ایدم چک محل ویرنلر شریک جانی کی مجازات اولده

فرق طفوننی ماده برجنایت و قیاحت ارتکابه اشخاص اولنق اولان
اموال و اشیا مسروقه کچله سنی و یاخود بر مقدار یقه یله زک مجبوریت
صحیحیه سی اولد قیاحت کتم و اشقا ایدنلر اول جنایت و قیاحت اصل فاعلاری کی
مجازات اولده

الشی ماده اعدام جراسی اصل صاحب جنایت حقدده حکم اولدیندی تقدیرده
یونک بناغی حقدده دخی مؤید کورک جراسی حکم اولده و هر حالده مؤید کورک
ونی اید جراسی شریک جانی اولنلرک لدی الاشتراک قانون اعدام و مؤید
کورک و نی اید جراسی حکم ایشدیک احواله و قوقی اولدیندی ثابت و محقق
اولد قیاحت شریک جانی حقدده بلکنز موقت کورک جراسی حکم اولده

الی برنی ماده صاحب جنایت و قیاحت برجنایت و قیاحت حین ارتکابه
جنت حالده یولدیندی و یاخود کندیسک متعاقبات ایدم یقه سنی برجنایت
تخلیه الیه مجبور اولنق اولدیندی ثابت اولور ایسه مجازات قانونیه دن معفو
موتنه

